

En venstrefløjhelgenindes erfaringer fra fabrikken

Filosof og aktivist Simone Weil arbejdede "under cover" på fabrik midt-1930'erne og skrev siden om sine erfaringer i essayet, der netop er oversat til dansk. Illustration: Wikimedia

Freja Cæcilie Petri Bondgaard
12.08.2023

BØGER // ANMELDELSE – I 1930'erne arbejdede Simone Weil på fabrik for bedre at kunne sætte sig ind i arbejdernes vilkår. Nu ligger den franske filosofis lille essay om de kuede arbejdere, der skulle dukke nakken og lære at tro på, at de ingenting var værd, i ny oversættelse.

Erfaring fra livet ved fabrikken

Forfatter: Simone Weil

Oversat af Louise Bundgaard. Efterord af Andreas Vermehren Holm.

Forlag: Gyldendal. 100 sider. Udkom d. 25. maj 2023.

Kender man ikke allerede Simone Weil, er nu et godt tidspunkt at stifte bekendtskab med hende på. Efter hendes essays *Personen og det hellige*, *Note om afskaffelsen af de politiske partier* og *Iliaden eller styrkens digt* blev oversat til dansk i 2019, syntes en

Weil-renæssance, der ikke ser ud til at være på snarlig retræte, at have skudt op også blandt danske læsere.

Nu er hendes essay, *Erfaring fra livet ved fabrikken*, i hvilket hun forsøger at forstå arbejderens livsvilkår, og hvad det hårde fysiske samlebandsarbejde gør ved et menneske, blevet oversat til dansk.

Simone Weil voksede op i et sekulært jødisk hjem, der var både dannet og privilegeret. Som en af de første kvinder blev hun i 1931 kandidat fra det parisiske eliteuniversitet École Normale Supérieure, hvor hun studerede samtidig med Simone de Beauvoir, der beundrede og misundte hende for at have et hjerte, der bankede for hele universet.

Hun formår at krydse klinger mellem venstrefløjs- og konservativ tænkning

Hendes indlevelsessevne var særligt kendetegnende for hende. Hun brast i akut gråd, når hun blev konfronteret med andre menneskers smerte, som da hun f.eks. læste i avisen om hungersnøden i Kina. Simone Weil hungrede efter lighed og sultede sig selv, når andre mennesker i verden sultede. Hendes medstuderende på universitet kaldte hende "det kategoriske imperativ i nederdel", fordi hendes opfattelse af den moralske pligt nærmede sig det ekstremistiske.

Hun døde som 34-årig i 1943 af empati, sult og tuberkulose.

Simone Weil, der flygtede med sin familie til USA under 2. verdenskrig, døde af sygdom i 1943. Foto: Wikimedia

Hun vakte opsigt i sin samtid og blev kaldt mangt og meget. Eksistentialisten Albert Camus kaldte hende den eneste store ånd i samtiden, digteren T.S. Elliot kaldte hende for det 20. århundredes største helgen, og præsident Charles De Gaulle erklærede hende sindssyg.

Som bare 12-årig diskuterede Simone Weil filosofi med sin bror på oldgræsk. Hun værdsatte sin opvækst og vidste, at den havde lært hende meget. Samtidig var hun slående bevidst om, hvor blind hun var over for mange andre livsforhold. Hun følte for arbejderne og ville forstå industriens proletariat indefra. Man måtte erfare for at forstå.

Simone Weils fabrikserfaringer

Selvom hun var både klodset, ekstremt nærsynet og led af absolut mangel på fingerfærdighed, blev hun ansat på en af Renaults bilfabrikker i 1934. Hun så slaver og ikke mennesker, for fra det øjeblik man trak i arbejdstøjet, var man overleveret til trældom og ydmygelse. Hun forstod hurtigt fabrikkens lov: ”Hold kæft, producer og husk, at du ingenting er værd”.

Alt i rummet – materialerne, lydene, lyset og samleband – var til for at understrege menneskets status som arbejder. Rodløsheden var total, der var intet at knytte an til, og selv de mest selvstændige var blevet bøjet under jernets kulde og fabrikkens lov om altid kun at skulle være til for andre.

Fabriksarbejderen er det tætteste, mennesket kommer på en maskine, ufri i bevidsthed og bevægelser. Kroppens gentagelser under arbejdet kaldes ikke for rytmer, men kadencer. Ansigterne er sammenbidte, angsten og ulykken har sat sig i kroppens holdning.

“*Hun beskrev sin tidsalder som en “personlighedens tidsalder”, som havde kvalt grundlæggende idéer om godt og ondt og gjort dem til subjektive kategorier*”

Simone Weil skriver om, hvordan fabrikken mærkede hende med mistro, og hvordan hun intuitivt begyndte at tro, at hvis mennesker henvendte sig til hende, så måtte det være med noget ubehageligt. Hun lod sig overraske med det gode fremfor det onde.

Personlighedens tidsalder

Dette strider grundlæggende imod det, hun i sit essay *Personen og det hellige* kalder ”det hellige”, som er den konstellation i mennesket, der gør, at man som udgangspunkt tror, at andre vil gøre godt og ikke ondt mod én. Det skyldes noget guddommeligt, men arbejdet på fabrikken overskrider det helliges naturlige udgangspunkt i mennesket.

Simone Weils *Erfaring fra livet ved fabrikken* er særdeles relevant i dag, og der er meget at hente hos filosofen. Noget af det særligt interessante ved hende er, hvordan hun formår at krydse klinger mellem venstrefløjs- og konservativ tænkning. For selvom hun politisk var socialist og kæmpede bravt for arbejderens vilkår, var det altafgørende for hende at bekæmpe rodløshed både for det enkelte menneske og kulturen.

Hun beskrev sin tidsalder som en “personlighedens tidsalder”, som havde kvalt grundlæggende idéer om godt og ondt og gjort dem til subjektive kategorier. Man kan

kun spekulere i, hvad hun ville have kaldt vores tidsalder. Vel nok en hyper-personlighedens tidsalder?

Læs også Bo Heimanns anmeldelse af Florian Illies' roman, *Kærlighed i hadets tid*, her.

filosofi

guddommelig

Simone Weil

socialisme

Freja Cæcilie Petri Bondgaard

Freja Cæcilie Petri Bondgaard er uddannet teolog og skriver om kultur, eksistens og samfundsmæssige tendenser. Hun har arbejdet med kommunikation siden 2018. Hun har senest været ansat ved Det Ethiske Råd (Nationalt Center for Etik), og har siden...

Modtag POV Weekend, følg os på Facebook – eller bliv medlem!

Hold dig opdateret med ugens væsentligste analyser, anmeldelser og essays i **POV Weekend** – hver fredag morgen.

Det er gratis, og du kan tilmelde dig her →

Ja tak, send mig POV Weekend

POV er et åbent og uafhængigt dansk non-profit medie.

Har du mulighed for at bidrage til vores arbejde? Bliv medlem her →

25 kr./md.

50 kr./md.

100 kr./md.

Overblik

TOPHISTORIER

SENESTE

DEBAT

POV International

OM POV

REDAKTION

SKRIBENTERNE